

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union)

Forklarende rapport til protokollen til 2000-konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater

(Tekst godkendt af Rådet den 14. oktober 2002)

(2002/C 257/01)

I. INDLEDNING

I juni 2000 fremlagde Frankrig et udkast til instrument vedrørende gensidig retshjælp i straffesager mellem EU's medlemsstater. Initiativet blev taget på baggrund af konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tammerfors den 15.-16. oktober 1999, hvor det blev konkluderet, at alvorlig økonomisk kriminalitet er et af de områder, der er af særlig relevans, og at hvidvaskning af penge er en meget central del af organiseret kriminalitet og bør udryddes, uanset hvor den optræder. I initiativet blev der også taget hensyn til resultaterne af den gensidige evaluering vedrørende internationale forpligtelser inden for gensidig retshjælp i straffesager i henhold til den fælles aktion fra 1997 ⁽¹⁾.

Initiativet var oprindeligt udformet som en ny konvention, der især skulle supplere Europarådets konvention fra 1959 om gensidig retshjælp i straffesager (i det følgende benævnt »den europæiske retshjælpskonvention«) og konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater, der blev vedtaget den 29. maj 2000 ⁽²⁾ (i det følgende benævnt »2000-konventionen«). Under forhandlingerne blev instrumentet ændret til en protokol til 2000-konventionen og suppleret med nogle bestemmelser, der ikke oprindeligt var med (artikel 3 og 9). En bestemmelse i det oprindelige udkast vedrørende afskaffelse af kravet om dobbelt strafbarhed blev ikke medtaget i protokollen.

Protokollen blev fastlagt af Rådet den 16. oktober 2001 ⁽³⁾ og blev undertegnet samme dag af alle medlemsstaterne. Norge og Island meddelte Rådet, at de tilsluttede sig indholdet af den bestemmelse, der vedrører dem (artikel 8). En erklæring fra Rådet vedrørende kravet om dobbelt strafbarhed og andre

spørgsmål vedrørende afslag på begæringer blev optaget i Rådets protokol i forbindelse med instrumentets vedtagelse ⁽⁴⁾.

II. GENERELLE BEMÆRKNINGER

Som anført i præamblen til protokollen er protokollens bestemmelser knyttet som bilag til og udgør en integrerende del af 2000-konventionen. Dette indebærer, at 2000-konventionens bestemmelser finder anvendelse på protokollens bestemmelser og omvendt, som de ville have gjort, hvis de alle havde været indeholdt i samme instrument. 2000-konventionen supplerer på sin side den europæiske retshjælpskonvention, tillægsprotokollen fra 1978 til denne konvention samt Schengen-gennemførelseskonventionen og Benelux-traktaten (jf. artikel 1 i 2000-konventionen). Dette betyder bl.a., at bestemmelserne i artikel 24 i den europæiske retshjælpskonvention vedrørende definitionen af »retsmyndighed«, artikel 3 i samme konvention om, hvordan retsanmodninger skal udføres, artikel 4 i 2000-konventionen om formaliteter og procedurer for udførelse af retsanmodninger og artikel 6 i 2000-konventionen om fremsendelse af anmodninger pr. telefax eller e-post på en måde, der tillader den modtagende medlemsstat at fastslå ægtheden, og om direkte fremsendelse mellem retsmyndigheder også finder anvendelse på protokollens foranstaltninger. Ligesom den europæiske retshjælpskonvention og 2000-konventionen finder protokollens bestemmelser generel anvendelse med én vigtig undtagelse, nemlig at artikel 1 kun finder anvendelse på visse lovovertrædelser.

Protokollens bestemmelser kan opdeles i tre forskellige dele, nemlig retshjælp vedrørende bankkonti (artikel 1-4), supplerende anmodninger (artikel 5 og 6) og grunde til afslag (artikel 7-10). Artikel 11-16 indeholder bestemmelser om forbehold, ikrafttræden, nye medlemsstaters tiltrædelse, Islands og Norges stilling og ikrafttræden i Island og Norge samt depositar.

⁽¹⁾ Fælles aktion vedrørende indførelse af en ordning for evaluering af, hvordan de internationale forpligtelser med hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet udmøntes og efterleves i de enkelte medlemsstater (EFT L 344 af 15.12.1997, s. 7).

⁽²⁾ EFT C 197 af 12.7.2000, s. 1. Se ligeledes den forklarende rapport vedrørende konventionen i EFT C 379 af 29.12.2000, s. 7.

⁽³⁾ EFT C 326 af 21.11.2001, s. 1.

⁽⁴⁾ Rådets erklæring er affattet således: »Rådet noterer sig, at drøftelsen om afskaffelsen af kravet om dobbelt strafbarhed ikke gav medlemsstaterne mulighed for at tage endelig stilling til spørgsmålet. Rådet er enig om, at spørgsmålet om afslag på begæringer om gensidig retshjælp, herunder især afslag, der bygger på kravet om dobbelt strafbarhed, skal tages op til fornyet behandling i Rådet to år efter protokollens ikrafttræden på grundlag af alle oplysninger, som Rådet og Eurojust måtte have modtaget i medfør af artikel 10 i protokollen«.

III. BEMÆRKNINGER TIL DE ENKELTE ARTIKLER

A. Retshjælp vedrørende bankkonti

Protokollens artikel 1-4 indeholder bestemmelser, der tager sigte på at forbedre den gensidige retshjælp vedrørende oplysninger, som banker ligger inde med. Artikel 1 kan bruges til at opnå oplysninger om bankkonti i tilfælde, hvor den anmodende medlemsstat har formodning om, at oplysningen vil være af væsentlig værdi for en igangværende efterforskning. Artikel 2 indeholder bestemmelser om retshjælp med henblik på at få oplysninger om transaktioner, der er foretaget i et bestemt tidsrum på en nærmere angivet bankkonto, medens artikel 3 indeholder bestemmelser om retshjælp vedrørende overvågning af transaktioner, der kan tænkes at finde sted i fremtiden på en nærmere angivet bankkonto. Artikel 4 indeholder bestemmelser, der skal sikre, at retshjælp, der ydes i henhold til artikel 1, 2 og 3, ikke meddeles bankkontoens indehaver eller tredjemand.

Artikel 1: Anmodninger om oplysninger om bankkonti

Denne artikel forpligter medlemsstaterne til i konkrete tilfælde efter anmodning at opspore bankkonti på deres område og forpligter dermed indirekte medlemsstaterne til at oprette en mekanisme, ved hjælp af hvilken de kan meddele de oplysninger, der er anmodet om. Forpligtelsens rækkevidde afgrænses af stk. 2, 3 og 5. Hensigten med stk. 4 er om muligt at begrænse anmodningen til bestemte banker og/eller konti og at gøre det lettere at efterkomme anmodningen.

For så vidt angår formaliteter og procedurer finder artikel 3 i den europæiske retshjælpskonvention og artikel 4 i 2000-konventionen anvendelse.

Stk. 1

Forpligtelsen i stk. 1 går også ud på at kunne opspore bankkonti på hele den anmodede medlemsstats område. Stk. 1 forpligter ikke medlemsstaterne til at oprette et centraliseret register over bankkonti, men overlader det til hver enkelt medlemsstat at afgøre, hvordan den vil efterleve bestemmelsen på en effektiv måde. Hvis det lykkes den anmodede medlemsstat at opspore eventuelle bankkonti på dens område, har den pligt til at meddele den anmodende medlemsstat kontonumre og alle nærmere oplysninger i forbindelse hermed. Den anmodende medlemsstat kan på grundlag af disse oplysninger ønske at indgive anmodning i henhold til artikel 2 eller 3 under anvendelse af den forenklede procedure i artikel 6.

Forpligtelsen er begrænset til konti, der *indehaves* eller *kontrolleres* af en *fysisk eller juridisk person*, der er *genstand for en straf-*

feretlig efterforskning. Konti, som disse personer har *fuldmagt* til, er under visse omstændigheder også omfattet (andet afsnit).

Der var under forhandlingerne enighed om, at konti, der *kontrolleres af* den person, der er genstand for en efterforskning, omfatter bankkonti, som denne person er den egentlige nydelsesberettigede af, og at dette gælder, hvad enten de pågældende konti indehaves af en fysisk person, en juridisk person eller en enhed, der optræder som eller handler på vegne af trustere eller andre instrumenter til forvaltning af en fond med særligt formål, hvis stiftere eller nydelsesberettigede ikke kendes. Begrebet »nydelsesberettiget« skal fortolkes i overensstemmelse med artikel 3, stk. 5, i Rådets direktiv 91/308/EØF af 10. juni 1991 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge ⁽¹⁾, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/97/EF af 4. december 2001 ⁽²⁾ (i det følgende benævnt »hvidvaskningsdirektivet«).

Konti, som den person, der er part i en sag, har *fuldmagt til*, er som sådanne omfattet af begrebet »konti, der kontrolleres af«, men for sådanne konti gælder der en særlig bestemmelse (andet afsnit). De er ikke automatisk omfattet. Det forudsætter, at den anmodende stat specielt har anmodet om sådanne oplysninger. Desuden forudsætter det, at der kan fremskaffes oplysninger inden for en rimelig tid. Dette udtryk medfører en forpligtelse fra den anmodede medlemsstats side ikke til at gøre en indsats, uanset hvor dyrt og tidkrævende det kan være at indsamle oplysningerne, men til at gøre en indsats i form af anvendelse af midler, der står i rimeligt forhold til, hvor vigtig sagen er, og hvor meget den haster. Den anmodede stat vil være i stand til at foretage denne vurdering på grundlag af de oplysninger, som den anmodende stat skal give i henhold til stk. 4. En grund til disse begrænsninger er, at oplysninger vedrørende fuldmagt ofte er vanskeligere at få adgang til, selv om »banken ligger inde med« dem. F.eks. kan det forekomme, at sådanne oplysninger ikke er tilgængelige via edb-systemet i bankens hovedsæde, men skal findes i bankens filialer. I nogle tilfælde findes de ønskede oplysninger måske kun i sagsakter og ikke på edb.

Stk. 2

Det fremgår af dette stykke, at forpligtelsen til at give oplysninger kun finder anvendelse i det omfang, den kontoførende bank ligger inde med oplysningerne. Protokollen pålægger altså ikke medlemsstaterne eller bankerne nye forpligtelser til at opbevare oplysninger om bankkonti. Bestemmelser vedrørende opbevaring af oplysninger, der ikke skal medtages i et instrument under søjle 3, findes især i artikel 4 i direktivet om hvidvaskning af penge.

⁽¹⁾ EFT L 166 af 28.6.1991, s. 77.

⁽²⁾ EFT L 344 af 28.12.2001, s. 76.

Stk. 3

I henhold til stk. 3 finder forpligtelserne i stk. 1 kun anvendelse på visse lovovertrædelser. Dette er en undtagelse fra den normale regel om gensidig retshjælp i straffesager; den europæiske retshjælpskonvention og protokollerne hertil samt 2000-konventionen har et generelt anvendelsesområde. Bestemmelserne i dette stykke er resultatet af et kompromis mellem de medlemsstater, der gik ind for et generelt anvendelsesområde, dem, der foretrak (forskellige) strafferammer, og atter andre, der foretrak en liste over lovovertrædelser. Den endelige tekst blev fastlagt på baggrund af, hvor meget arbejde udførelsen af anmodninger om oplysninger vedrørende bankkonti kan indebære, og det forhold, at foranstaltningen er ny, ikke findes i nogen tidligere instrumenter vedrørende gensidig retshjælp i straffesager og indtil videre ikke findes i visse medlemsstater. Bestemmelsen i stk. 6, der indeholder en påmindelse om, at Rådet fremover kan træffe afgørelse om at udvide anvendelsesområdet til andre lovovertrædelser, indgår i kompromiset.

Der er valgt den løsning, at lovovertrædelserne skal være omfattet af mindst én af tre muligheder. Den første er en kombination af strafferammen i begge stater — fire år i den anmodende stat og to år i den anmodede stat (første led). Den anden og tredje mulighed er lister over lovovertrædelser, nemlig listen i Europol-konventionen (andet led) eller de lovovertrædelser, der er omfattet af instrumenterne vedrørende beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser, i det omfang de ikke allerede er omfattet af Europol-listen (tredje led).

Henvisningen til de lovovertrædelser, der er omhandlet i Europol-konventionen — som ændret — betyder, at alle lovovertrædelserne i denne konventions artikel 2 og i bilaget til konventionen er omfattet ⁽¹⁾. Der gøres opmærksom på, at henvisningen til Europol-konventionen ikke omfatter en henvisning til forbeholdene i artikel 2 om, at der skal være konkrete indicier for, at der foreligger en kriminel struktur, eller at en fælles aktion er påkrævet.

De lovovertrædelser, der er omhandlet i Europol-konventionens artikel 2, er på datoen for offentliggørelsen af denne rapport følgende:

— terrorisme

— ulovlig narkotikahandel ⁽²⁾

⁽¹⁾ Henvisningen til Europol-konventionen omfatter Rådets afgørelse af 3. december 1998 om udvidelse af definitionen af forbrydelsen menneskehandel i bilaget til Europol-konventionen (EFT C 26 af 30.1.1999, s. 21) og protokollen af 30. november 2000 om ændring af artikel 2 i og bilaget til Europol-konventionen (EFT C 358 af 13.12.2000, s. 1).

⁽²⁾ I forbindelse med Europol-konventionens artikel 2 er »ulovlig narkotikahandel« de lovovertrædelser, der er omhandlet i artikel 3, stk. 1, i FN-konventionen fra 1988 imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer og de bestemmelser, der ændrer eller træder i stedet for denne konvention.

— ulovlig handel med nukleare og radioaktive materialer

— menneskesmugling

— menneskehandel

— ulovlig handel med stjålne motorkøretøjer

— handlinger, som er blevet begået, eller som det må antages vil blive begået, i forbindelse med terroristiske aktiviteter, der er rettet mod personers liv og legeme, mod den personlige frihed eller mod ejendom

— hvidvaskning af penge i tilknytning til disse former for kriminalitet eller særlige aspekter heraf, og

— hermed forbundne strafbare handlinger ⁽³⁾.

De lovovertrædelser, der er omhandlet i bilaget til Europol-konventionen ⁽⁴⁾, er følgende:

— forsætligt manddrab, grov legemsbeskadigelse

— ulovlig handel med organer og menneskeligt væv

— bortførelse, frihedsberøvelse og gidseltagning

— racisme og fremmedhad

— organiseret tyveri

— ulovlig handel med kulturgoder, herunder antikviteter og kunstgenstande

— underslæb og andre berigelsesforbrydelser

— afkrævning af beskyttelsespenge og pengeafpresning

— efterligninger og fremstilling af piratudgaver af produkter

— forfalskning af officielle dokumenter og ulovlig handel med falske dokumenter

— falskmøntneri, forfalskning af betalingsmidler

— edb-kriminalitet

— bestikkelse

— ulovlig handel med våben, ammunition og eksplosive stoffer

— ulovlig handel med truede dyrearter

⁽³⁾ Strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå, lette eller fuldbyrde udførelsen eller undgå straf for de nævnte lovovertrædelser (se artikel 2, stk. 3, andet afsnit, i Europol-konventionen).

⁽⁴⁾ Bilaget indeholder en påmindelse om, at kompetencen også omfatter hvidvaskning af penge samt andre strafbare handlinger i forbindelse med disse former for kriminalitet.

- ulovlig handel med truede plantearter og plantesorter
- anden miljøkriminalitet
- ulovlig handel med hormonpræparater og andre vækstfremmende stoffer.

Konventionen fra 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser og protokollerne hertil omfatter lovovertrædelser, der allerede i vidt omfang, omend ikke helt, er dækket af Europol-listen. De omfatter

- svig, der skader De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser
- forsætlig udfærdigelse eller levering af falske, urigtige eller ufuldstændige erklæringer eller dokumenter med samme følge (hvis denne adfærd ikke allerede er strafbar enten som en selvstændig lovovertrædelse eller som medvirken eller anstiftelse til eller forsøg på svig) ⁽¹⁾
- passiv bestikkelse, der skader eller risikerer at skade De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser
- aktiv bestikkelse, der skader eller risikerer at skade De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser, og
- hvidvaskning af penge, der er resultatet af ovennævnte svig, i det mindste i alvorlige tilfælde, og af ovennævnte aktive og passive bestikkelse.

Stk. 4

Stk. 4 er medtaget med tanke på den arbejdsbyrde, som efterkommelsen af anmodninger om oplysninger kan medføre. Det pålægger den anmodende stat visse forpligtelser. Hensigten er om muligt at begrænse anmodningen til bestemte banker og/eller konti og at gøre det lettere at efterkomme anmodningen. Det pålægger den anmodende stat en forpligtelse til omhyggeligt at overveje, om oplysningerne »sandsynligvis vil være af væsentlig værdi for efterforskningen af lovovertrædelsen« og til udtrykkeligt at oplyse dette i anmodningen (første led) og også til omhyggeligt at overveje, hvilke(n) medlemsstat(er) anmodningen skal sendes til (andet led).

Stk. 4 indebærer, at den anmodende medlemsstat ikke kan benytte denne foranstaltning som et middel til at »fiske« efter oplysninger fra en hvilken som helst medlemsstat — eller dem alle — men skal stille anmodningen til en medlemsstat, der sandsynligvis vil være i stand til at give de ønskede oplysninger. Bestemmelsen giver dog ikke den anmodende stat mulighed for at forhøre sig om, hvorvidt de ønskede oplysninger vil være af væsentlig værdi for den pågældende efterforskning i henhold til første led i dette stykke.

⁽¹⁾ Se artikel 1, stk. 3, i 1995-konventionen.

Anmodningen skal også indeholde oplysninger om de banker, som formodes at føre relevante konti, hvis sådanne oplysninger foreligger (andet led). Det følger heraf, at den anmodende medlemsstat bør søge at begrænse sin anmodning til bestemte kontotyper alene og/eller til konti, der føres af visse banker alene. Den anmodende stat vil således kunne begrænse efterkommelsen af anmodningen tilsvarende.

I henhold til tredje led skal den anmodende stat også give den anmodende stat alle andre oplysninger, der kan lette udførelsen af anmodningen. Denne bestemmelse er også medtaget under hensyn til, hvor meget arbejde udførelsen kan indebære.

Stk. 5

I stk. 5 fastslås det, at medlemsstaterne kan sidestille anmodninger i henhold til artikel 1 med anmodninger om ransagning og beslaglæggelse og derfor kan anvende de samme betingelser som i forbindelse med anmodninger om ransagning og beslaglæggelse. Dette giver medlemsstaterne mulighed for at kræve dobbelt strafbarhed og forenelighed med deres lovgivning i samme omfang som i forbindelse med anmodninger om ransagning og beslaglæggelse. Artikel 10 indeholder en opfølgingsordning, der skal give overblik over eventuelle afslag på grund af manglende opfyldelse af disse betingelser.

Kravet om dobbelt strafbarhed vil normalt være opfyldt for så vidt angår lovovertrædelser, der omfattes af stk. 3. Hvis den lovovertrædelse, som efterforskes, ikke er en lovovertrædelse i den anmodende stat, kan kravet om dobbelt strafbarhed dog anvendes som begrundelse for afslag.

En medlemsstats ret til at gøre efterkommelsen betinget af, at anmodningen er *forenelig med dens love*, skal fortolkes i lyset af de forpligtelser, der fastlægges i artiklen; den anmodende stat må ikke kompromittere den praktiske virkning af artiklens stk. 1-4 ved at anvende denne betingelse. En medlemsstat har derfor begrænset mulighed for at afslå retshjælp med den begrundelse, at anmodningen ikke er forenelig med dens lovgivning. Dette betyder f.eks., at en medlemsstat ikke kan afvise en anmodning i henhold til artikel 1, udelukkende fordi der ikke i medlemsstatens lovgivning gives hjemmel til at meddele oplysninger om forekomsten af bankkonti i forbindelse med efterforskning af straffesager, eller fordi medlemsstatens bestemmelser om ransagning og beslaglæggelse normalt kræver en højere strafferamme end den, som fastsættes i stk. 3. På den anden side giver bestemmelsen mulighed for juridisk kontrol i den anmodende stat. Eftersom der ikke er fælles regler på dette område, kan karakteren af denne kontrol være forskellig i forskellige medlemsstater. Generelt betyder det, at den anmodende stat vil have mulighed for at forelægge anmodningen for en retlig myndighed med henblik på en vurdering af anmodningen for så vidt angår de nationale betingelser, herunder forfatningsmæssige krav, vedrørende ransagning og beslaglæggelse, der ikke omfattes af artikel 1. Sådanne betingelser kan f.eks. omfatte privilegeret viden.

Stk. 6

Stk. 6 indeholder en bestemmelse om, at Rådet kan træffe afgørelse om at udvide artikel 1's anvendelsesområde. Rådet kan vedtage en udvidelse af anvendelsesområdet i form af en afgørelse i henhold til artikel 34, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union. I henhold til denne bestemmelse træffer Rådet afgørelse med enstemmighed på initiativ af en medlemsstat eller Kommissionen og — i henhold til artikel 39, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union — efter høring af Europa-Parlamentet. Protokollen kan således ændres i denne henseende, uden at det er nødvendigt at ændre konventionen.

Artikel 2: Anmodninger om oplysninger om banktransaktioner

Artikel 2 indeholder bestemmelser om retshjælp vedrørende udførlige oplysninger om nærmere angivne, allerede identificerede, konti og banktransaktioner, der er blevet foretaget via disse i et nærmere angivet tidsrum. Artiklen indfører ikke en ny foranstaltning, men tydeliggør og udbygger blot en foranstaltning, der allerede anvendes efter den europæiske retshjælpskonvention.

Der er en forbindelse mellem artikel 1 og artikel 2, idet den anmodende medlemsstat kan have fået oplysningerne om kontoen ved hjælp af foranstaltningen i artikel 1 og derefter — efter ordningen med supplerende anmodninger i artikel 6 — kan bede om oplysninger om transaktioner, der er foretaget på kontoen. Foranstaltningen kan dog også stå alene, og der kan også rettes anmodninger vedrørende en bankkonto, som efterforskningsmyndighederne i den anmodende stat har fået kendskab til ad anden vej.

Stk. 1

Stk. 1 omtaler ikke — som artikel 1 — konti, der er knyttet til en person, der er genstand for en strafferetlig efterforskning. Der er ingen grund til at nævne strafferetlig efterforskning, eftersom instrumentet bygger på den europæiske retshjælpskonvention og 2000-konventionen. Artiklen finder derfor anvendelse i forbindelse med de samme sager som dem, der nævnes i artikel 1 i den europæiske retshjælpskonvention og artikel 3 i 2000-konventionen. Fordi der ikke er nævnt noget om en person, der er genstand for en strafferetlig efterforskning, fremgår det, at medlemsstaterne har pligt til også at yde retshjælp vedrørende konti, der indehaves af tredjemand, som ikke selv er genstand for en strafferetlig efterforskning, men hvis konti på en eller anden måde har forbindelse til en strafferetlig efterforskning. Den anmodende stat skal give oplysninger om en sådan forbindelse i anmodningen (se stk. 3). Et praktisk eksempel, der blev fremført under forhandlingerne, er den situation, hvor en uskyldig eller helt intetanende persons konto benyttes som »transportmiddel« mellem to konti, der indehaves af den mistænkte, for at skabe forvirring og skjule transaktionen. I henhold til artikel 2 kan den anmodende stat få oplysninger om alle transaktioner til eller fra en sådan konto.

Stk. 1 indeholder ikke kun bestemmelser om retshjælp vedrørende oplysninger om en bestemt bankkonto og banktransaktioner, der har fundet sted via denne i et nærmere angivet tidsrum, men også om, at den anmodende stat skal yde retshjælp med »udførlige oplysninger om afsender- og modtagerkonti«. Formålet er at gøre det klart, at det ikke er nok, at den anmodende stat som svar på en anmodning giver oplysninger om, at et vist beløb er blevet sendt til/fra kontoen eller fra/til en anden konto på en bestemt dato, men at den også skal give den anmodende stat oplysninger om afsender- og modtagerkontoen, dvs. kontonummer og andre detaljer, der gør det muligt for den anmodende stat at sende en anmodning om retshjælp vedrørende denne konto (under anvendelse af den forenklede procedure i artikel 6, hvis kontoen findes i samme stat, eller ved at sende en ny anmodning til en anden stat). Den anmodende stat vil således kunne spore pengebevægelserne fra konto til konto. Når der udleveres udførlige oplysninger om afsender- eller modtagerkonti som nævnt i stk. 1, skal den anmodende stat alt efter behov tage hensyn til dens forpligtelser i henhold til den europæiske konvention af 1981 om beskyttelse af det enkelte menneske i forbindelse med elektronisk databehandling af personoplysninger.

Stk. 2

Denne bestemmelse svarer til artikel 1, stk. 2. Se bemærkningerne til denne bestemmelse ovenfor.

Stk. 3

Denne bestemmelse svarer til artikel 1, stk. 4, første led, men er mindre streng, da anmodninger i henhold til artikel 2 repræsenterer et veletableret område inden for gensidig retshjælp og ifølge deres natur er mere specifikke end anmodninger i henhold til stk. 1.

Stk. 4

Denne bestemmelse svarer til artikel 1, stk. 5. Se bemærkningerne til denne bestemmelse ovenfor.

Artikel 3: Anmodninger om overvågning af banktransaktioner

Denne artikel indeholder en ny foranstaltning, der ikke fandtes i tidligere instrumenter om gensidig retshjælp i straffesager. Artiklen er derfor affattet anderledes end artikel 1 og 2, således at medlemsstaterne i henhold til artikel 3 kun har pligt til at indføre ordningen — de skal kunne yde retshjælp på anmodning — men det overlades til de enkelte medlemsstater at beslutte, om og under hvilke omstændigheder der kan ydes retshjælp i et nærmere bestemt tilfælde. Resultatet er en artikel med meget få detaljer. Artikel 12 om kontrollerede leverancer i 2000-konventionen er brugt som udgangspunkt.

Stk. 1

I henhold til dette stykke skal medlemsstaterne indføre en ordning, hvorefter de på anmodning er i stand til at overvåge banktransaktioner, der vil finde sted på en angivet konto i et nærmere bestemt tidsrum.

Stk. 2

Denne bestemmelse svarer til artikel 2, stk. 3.

Stk. 3

Denne bestemmelse er identisk med artikel 12, stk. 2, om kontrollerede leverancer i 2000-konventionen. Dette betyder bl.a., at den anmodede medlemsstat kan lade en række betingelser finde anvendelse, herunder strafferamme og dobbelt strafbarhed, som skulle have været opfyldt i en tilsvarende national sag.

Stk. 4

I henhold til stk. 4 skal de praktiske detaljer i forbindelse med overvågningen aftales mellem de kompetente myndigheder i den anmodende og den anmodede medlemsstat. Dette giver den anmodede stat fuld kontrol over omstændighederne for overvågningen og giver den anmodende og den anmodede stat mulighed for f.eks. at aftale, at der skal ske overvågning dagligt, eller at overvågning ugentligt er tilstrækkelig under hensyn til sagens omstændigheder. Det overlades til den anmodede stat at beslutte, om der kan foretages overvågning i realtid eller ikke.

Artikel 4: Tavshedspligt

Denne artikel skal sikre, at det ikke meddeles indehaveren af en bankkonto eller tredjemand, at en foranstaltning i henhold til artikel 1, 2 og 3 træffes eller er truffet. Affattelsen ligger tæt op ad artikel 8 i hvidvaskningsdirektivet. Det er op til hver enkelt medlemsstat at bestemme, hvordan den vil gennemføre artikel 4. Bestemmelsen kan f.eks. gennemføres ved at udstede specifikt forbud mod at give oplysninger videre, men kan også gennemføres i form af mere generelle bestemmelser om idømmelse af sanktioner for optræden, der kan bringe en igangværende efterforskning i fare.

B. Yderligere foranstaltninger og supplerende anmodninger

Artikel 5 og 6 skal fremskynde og forenkle procedurene, når det under udførelsen af en anmodning om gensidig retshjælp viser sig, at der kan blive behov for yderligere foranstaltninger. Artiklerne vil naturligvis blive særlig nyttige i forbindelse med retshjælp vedrørende bankkonti — hvor det ofte er af største betydning at handle hurtigt — men anvendelsen er ikke begrænset til denne form for retshjælp. Bestemmelserne finder anvendelse på alle anmodninger om gensidig retshjælp.

Artikel 5: Pligt til underretning

Artikel 5 pålægger den kompetente myndighed i den anmodede stat pligt til omgående at underrette den anmodende

myndighed, hvis den, når den efterkommer en anmodning, finder, at der eventuelt er behov for at træffe yderligere foranstaltninger, som den anmodende myndighed ikke kunne forudse eller angive i den første anmodning. Dette vil kunne indebære, at der skal ske underretning, før der kan gives et formelt svar på anmodningen.

Bestemmelserne i denne artikel gælder f.eks., hvis den anmodede stat, når den efterkommer en anmodning i henhold til artikel 1, identificerer en konto og mener, at den anmodende stat kunne være interesseret i hurtigst muligt at få oplysninger om, hvad der er sket på kontoen umiddelbart før, eller hvad der vil ske på kontoen i nær fremtid. Underretningspligten er dog ikke begrænset til anmodninger, der er omfattet af denne protokol, men gælder generelt, f.eks. hvis det, når en anmodning om ransagning efterkommes, viser sig, at der er behov for yderligere foranstaltninger. I sådanne tilfælde kan den anmodende stat efter at være blevet underrettet sende en supplerende anmodning efter den forenklede procedure i artikel 6. Artikel 5 (men ikke artikel 6) finder også anvendelse, hvis den yderligere foranstaltning skal træffes af en anden medlemsstat, f.eks. hvis det, når en anmodning i henhold til artikel 2 efterkommes, opdages, at der er indbetalt penge på en konto i en bank i en anden medlemsstat eller et tredjeland.

Artikel 6: Supplerende anmodninger om gensidig retshjælp

Denne artikel indeholder to stykker, der skal lette og fremskynde proceduren, når der er behov for yderligere foranstaltninger.

Stk. 1

Ved denne bestemmelse fastsættes en procedure, der er af stor praktisk betydning, fordi den anmodende stat ikke skal sende en helt ny anmodning, når der er behov for en yderligere foranstaltning i samme efterforskning eller sag. Det er nok, at den henviser til den oprindelige anmodning, når den anmoder om den yderligere foranstaltning, og giver de nødvendige supplerende oplysninger.

Stk. 2

Baggrunden for bestemmelsen i stk. 2 er, at erfaringerne har vist, at ikke alle medlemsstaternes myndigheder er villige til at acceptere, at f.eks. en udenlandsk anklager eller undersøgelsesdommer, der befinder sig i den anmodede stat, når anmodningen efterkommes, sender en supplerende anmodning direkte. Bestemmelsen i stk. 2 vil sikre, at en sådan supplerende anmodning kan indgives på stedet, og at den ikke skal sendes fra den anmodende stats område. Bestemmelsens anvendelse i de enkelte tilfælde forudsætter, at den person, der befinder sig i den anmodede stat, i henhold til artikel 24 i den europæiske retshjælpskonvention eller artikel 24 i 2000-konventionen er kompetent til at sende en anmodning om retshjælp.

Artikel 6, stk. 3, i 2000-konventionen, som der henvises til i bestemmelsen, indeholder særbestemmelser for Det Forenede Kongerige og Irland vedrørende direkte fremsendelse; da disse stater kan tage et foreløbigt forbehold, hvorefter fremsendelse skal ske til deres respektive centrale myndigheder, skal supplerende anmodninger sendes til disse myndigheder, så længe forbeholdet gælder.

C. Grunde til afslag

Artikel 7-10 indeholder bestemmelser, der skal begrænse eller kontrollere grundene til afslag. Disse bestemmelser gælder for anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager generelt og ikke kun for de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 1-4.

Artikel 7: Bankhemmelighed

Bestemmelserne i denne artikel, hvorefter medlemsstaterne ikke kan påberåbe sig bankhemmeligheden som en begrundelse for afslag, svarer til første punktum i artikel 18, stk. 7, i 1990-konventionen om hvidvaskning. Under forhandlingerne var der enighed om, at udtrykket »bankhemmelighed« skal fortolkes bredt på baggrund af den fællesskabslovgivning og den nationale lovgivning, som finder anvendelse i den finansielle sektor.

Da artikel 3 i den europæiske retshjælpskonvention finder anvendelse, har medlemsstaterne mulighed for at anvende de formaliteter og procedurer, der fastlægges i deres nationale lovgivning⁽¹⁾.

Artikel 8: Fiskale lovovertrædelser

Artikel 8, stk. 1 og 2, gengiver indholdet af artikel 1 og 2 i tillægsprotokollen af 1978 til den europæiske retshjælpskonvention. I modsætning til dette instrument giver denne protokol ikke mulighed for forbehold med hensyn til denne bestemmelse (artikel 11). Artikel 8, stk. 1 og 2, erstatter og udbygger artikel 50 i Schengen-gennemførelseskonventionen. Sidstnævnte bestemmelse ophæves derfor ved protokollens artikel 8, stk. 3.

Artikel 9: Politiske lovovertrædelser

Hele denne artikel bygger på artikel 5 i EU-konventionen om udlevering fra 1996. Bestemmelserne var ikke med i det oprindelige udkast, men er medtaget for at dække alle grundene til afslag i artikel 2, litra a), i den europæiske retshjælpskonvention; denne konventions artikel 2, litra b), er dækket af artikel 10 (se nedenfor).

I stk. 1 fastsættes det princip, at med henblik på gensidig retshjælp mellem medlemsstater må ingen lovovertrædelser anses for politiske lovovertrædelser. I henhold til stk. 2 kan medlems-

staterne fravige dette princip ved hjælp af en erklæring. Undtagelsen gælder dog ikke for de terrorhandlinger, der er defineret i dette stykke. Der er tale om

- a) forbrydelserne i artikel 1 og 2 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme af 27. januar 1977.

Dette omfatter de fleste grove lovovertrædelser såsom gidseltagning, anvendelse af skydevåben og sprængstoffer, voldshandlinger mod en persons liv eller frihed, eller som medfører en kollektiv fare for personer

- b) forbrydelser, der kan karakteriseres som sammensværgelser eller forbrydersammenslutninger — jf. beskrivelsen af en sådan adfærd i artikel 3, stk. 4, i konventionen om udlevering mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union af 27. september 1996⁽²⁾ — som har til formål at begå en eller flere af de forbrydelser, der er nævnt i artikel 1 og 2 i 1977-konventionen.

Dette er mere vidtrækkende end artikel 1, litra f), i 1977-konventionen, der kun omfatter forsøg på at begå nogen af forbrydelserne i artikel 1 i 1977-konventionen eller medvirken til sådanne forbrydelser eller til forsøg herpå.

I artikel 3, stk. 4, i 1996-konventionen defineres den pågældende adfærd således: »Den adfærd, hvorved en person medvirker til, at en gruppe personer, som handler med et fælles formål, begår en eller flere forbrydelser i forbindelse med terrorisme som omhandlet i artikel 1 og 2 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme, ulovlig narkotikahandel og andre former for organiseret kriminalitet eller andre voldshandlinger, der er rettet mod en persons liv, fysiske integritet eller frihed, eller som medfører en kollektiv fare for personer, når sådanne forbrydelser kan medføre en frihedsstraf eller sikkerhedsforanstaltning af en varighed på mindst 12 måneder, også selv om vedkommende person ikke deltager i selve udførelsen af den eller de pågældende forbrydelser; en sådan medvirken skal være forsætlig og være baseret på kendskab til gruppens formål og generelle kriminelle virksomhed eller kendskab til, at gruppen har til hensigt at begå den eller de pågældende forbrydelser«.

Endelig bestemmer artikel 9, stk. 3, at forbehold i medfør af artikel 13 i 1977-konventionen ikke finder anvendelse på gensidig retshjælp mellem medlemsstater. Dette gælder for både medlemsstater, der anvender princippet i artikel 9, stk. 1, fuldt ud, og medlemsstater, der afgiver en erklæring i henhold til artikel 9, stk. 2.

⁽¹⁾ Jf. artikel 18, stk. 7, andet punktum, i 1990-konventionen om hvidvaskning, hvori det hedder: »Såfremt det kræves i henhold til national lovgivning, kan en part kræve, at en anmodning om samarbejde, som medfører ophævelse af bankhemmeligheden, godkendes af en dommer eller anden retlig myndighed, herunder offentlige anklagere, der beskæftiger sig med lovovertrædelser«.

⁽²⁾ EFT C 313 af 23.10.1996, side 11.

Artikel 10: Fremsendelse af afslag til Rådet og inddragelse af Eurojust ⁽¹⁾**Stk. 1**

Artikel 10, stk. 1, forpligter en medlemsstat, der nægter at efterkomme en anmodning om gensidig retshjælp, til i visse situationer at fremsende det begrundede afslag til Rådet med henblik på eventuel overvejelse og efterfølgende evaluering. Denne forpligtelse finder kun anvendelse, når den anmodede medlemsstat har truffet en formel afgørelse om at afvise anmodningen, og gælder i modsætning til bestemmelserne i stk. 2 ikke for verserende sager. Proceduren vil derfor ikke anfægte retsvæsenets uafhængighed. Desuden gælder forpligtelsen kun, når den anmodende medlemsstat opretholder sin anmodning, men der ikke kan findes nogen løsning.

Formålet med stk. 1 er at give Rådet en mulighed for at evaluere og følge op på den måde, som det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne fungerer på. Oplysningerne til Rådet skal naturligvis begrænses til forhold, der er relevante for evalueringen af, hvordan det juridiske samarbejde mellem medlemsstaterne fungerer. Pligten til at underrette Rådet omfatter derfor ikke fortrolige eller på anden måde følsomme oplysninger, der måtte findes i sagsakterne.

Proceduren berører ikke artikel 35, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union. I henhold til denne bestemmelse har Domstolen kompetence til bl.a. at afgøre visse tvister mellem medlemsstaterne, hvis sådanne tvister ikke kan bilægges af Rådet inden seks måneder efter, at et medlem af Rådet har forelagt det sagen. Procedurene i henholdsvis artikel 35, stk. 7, i EU-traktaten og i artikel 10, stk. 1, i protokollen er indbyrdes uafhængige.

Første led omhandler afslag i forbindelse med suverænitæt, sikkerhed, grundlæggende retsprincipper eller andre væsentlige interesser.

Andet led omhandler afslag i forbindelse med manglende opfyldelse af kravet om dobbelt strafbarhed og manglende forenelighed med national lovgivning.

Tredje og sidste led skal, selv om det er dækket af andet led, først og fremmest understrege behovet for at opfølge anvendelsen af artikel 1, stk. 5, og specielt anvendelsen af betingelsen om, at der skal være forenelighed med national lovgivning. Bestemmelsen er medtaget, fordi en række medlemsstater var bekymrede for, at muligheden for at anvende national lovgivning ellers ville kunne udvande forpligtelsen i artikel 1.

Stk. 2

Artikel 10, stk. 2, er en påmindelse om, at en medlemsstats kompetente myndigheder, når Eurojust er oprettet, kan bruge Eurojust til at løse alle eventuelle problemer i forbindelse med efterkommelse af en anmodning i henhold til bestemmelserne i

stk. 1. Rådet vedtog den 28. februar 2002 Rådets afgørelse 2002/187/RIA om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet ⁽²⁾. Artikel 10, stk. 2, giver ikke Eurojust beføjelser — de er fastlagt i den nævnte rådsafgørelse. Artikel 10, stk. 2, kan bruges i tilfælde af, at den anmodede stat ikke er i stand til at yde bistand i overensstemmelse med den anmodende stats ønsker. Eurojust kan naturligvis kun behandle en sag, der forelægges for den, i det omfang den falder inden for Eurojusts kompetenceområde. Eurojusts to nationale medlemmer — medlemmet fra den anmodende stat og medlemmet fra den anmodede stat — kan i så tilfælde blive gjort opmærksom på konflikten og kan bistå med at finde en løsning, som begge stater kan acceptere. Det er, i modsætning til, hvad der er fastsat i stk. 1, muligt at få hjælp fra Eurojust i verserende sager.

D. Afsluttende bestemmelser**Artikel 11: Forbehold**

Denne artikel skal forhindre medlemsstaterne i at tage andre forbehold med hensyn til protokollen end dem, der udtrykkeligt er hjemlet i artikel 9, stk. 2.

Artikel 12: Geografisk anvendelse

I henhold til artikel 26 i 2000-konventionen finder konventionen anvendelse på Gibraltar, når anvendelsen af den europæiske retshjælpskonvention udvides til at omfatte Gibraltar. I fortsættelse heraf bestemmer protokollens artikel 12, at protokollen finder anvendelse på Gibraltar, når 2000-konventionen har fået virkning i Gibraltar i overensstemmelse med konventionens artikel 26.

Artikel 13: Ikrafttræden

Denne artikel fastlægger principielt retningslinjerne for protokollens ikrafttræden på samme måde som artikel 27 i 2000-konventionen, dog med den tilføjelse, at protokollen ikke træder i kraft eller finder anvendelse før 2000-konventionen er trådt i kraft eller anvendes.

Protokollen træder i kraft 90 dage efter, at de procedurer, som kræves for dens vedtagelse, er afsluttet i den ottende af de stater, som var medlem af Den Europæiske Union den 16. oktober 2001, hvor Rådet vedtog retsakten om udarbejdelse af protokollen. Hvis 2000-konventionen ikke er trådt i kraft på dette tidspunkt, træder protokollen først i kraft, når 2000-konventionen er trådt i kraft. Protokollen træder først i kraft for de otte berørte medlemsstater eller eventuelt de otte eller flere medlemsstater, der har vedtaget protokollen på det tidspunkt, hvor 2000-konventionen træder i kraft. Den finder anvendelse på hver af de øvrige medlemsstater 90 dage efter, at de har afsluttet deres vedtagelsesprocedurer. Protokollens ikrafttræden indebærer, at artikel 35 i traktaten om Den Europæiske Union om De Europæiske Fællesskabers Domstols kompetence finder anvendelse.

⁽¹⁾ Jf. Rådets erklæring i fodnoten til kapitel 1 om dobbelt strafbarhed og andre spørgsmål vedrørende afslag på begæring.

⁽²⁾ EFT L 63 af 6.3.2002, s. 1.

Stk. 5 åbner mulighed for, at de enkelte medlemsstater, når de vedtager protokollen eller på et hvilket som helst senere tidspunkt, kan erklære, at protokollen finder midlertidig anvendelse over for enhver anden medlemsstat, der har afgivet samme erklæring. Dermed kan protokollen gennemføres snarest muligt mellem de medlemsstater, der er berørt. En erklæring afgivet i medfør af stk. 5 træder i kraft 90 dage efter deponeringen. Hvis 2000-konventionen i henhold til artikel 27, stk. 5, heri finder anvendelse mellem de berørte medlemsstater med virkning fra en senere dato, finder protokollen også anvendelse mellem disse medlemsstater med virkning fra denne dato.

Stk. 7 omhandler ikrafttrædelsesspørgsmål, og det fastsættes, at protokollen kun finder anvendelse på gensidig retshjælp, der iværksættes, efter at protokollen er trådt i kraft for de berørte medlemsstater eller finder anvendelse mellem de berørte medlemsstater.

Artikel 14: Nye medlemsstaters tiltrædelse

Bestemmelserne vedrørende nye medlemsstaters tiltrædelse bygger på de tilsvarende bestemmelser i artikel 28 i 2000-konventionen.

I denne artikel anføres det, at protokollen er åben for tiltrædelse af stater, der bliver medlem af Den Europæiske Union, og der fastlægges nærmere regler for en sådan tiltrædelse.

Stk. 4 fastsætter, at såfremt protokollen allerede er trådt i kraft, når en ny medlemsstat tiltræder, træder den i kraft i forhold til denne medlemsstat 90 dage efter deponeringen af den pågældende medlemsstats tiltrædelsesinstrument. Er protokollen endnu ikke trådt i kraft 90 dage efter den pågældende medlemsstats tiltrædelse, træder den i kraft over for denne medlemsstat på det ikrafttrædelsestidspunkt, der er nævnt i artikel 13.

En tiltrædende stat kan også afgive en erklæring om midlertidig anvendelse som omhandlet i artikel 13, stk. 5.

Artikel 14, stk. 6, fastsætter i overensstemmelse med princippet i artikel 13, stk. 6, at protokollen ikke kan træde i kraft eller finde anvendelse over for en tiltrædende stat, før 2000-konventionen er trådt i kraft eller finder anvendelse over for den pågældende stat.

Artikel 15: Islands og Norges stilling

Denne artikel svarer til artikel 2 i 2000-konventionen. Den fastlægger specielt, at artikel 8 om fiskale lovovertrædelser

skal betragtes som foranstaltninger, der ændrer eller udbygger bestemmelserne i bilag A til den aftale, der er indgået mellem Rådet og Island og Norge af 18. maj 1999 om disse to staters associering i gennemførelsen, anvendelsen og udviklingen af Schengen-reglerne (associeringsaftalen). Artikel 2, stk. 3, i associeringsaftalen fastsætter retningslinjer for, hvordan retsakter og foranstaltninger, der i den forbindelse træffes af Den Europæiske Union, vil kunne godkendes, gennemføres og bringes i anvendelse i Island og Norge.

Artikel 16: Ikrafttræden i Island og Norge

Denne artikel svarer til artikel 29 i 2000-konventionen. Den indeholder nærmere regler for, hvorledes artikel 8 i protokollen træder i kraft i forhold til Island og Norge. Disse regler er fastlagt i henhold til associeringsaftalen (se bemærkningerne til artikel 15).

Som anført i artikel 16, stk. 1, er situationen i alt væsentligt den, at bestemmelserne i artikel 8 i protokollen træder i kraft i Island og Norge 90 dage efter, at de to lande har meddelt, at deres relevante forfatningsmæssige krav er opfyldt. Når dette er sket, finder bestemmelserne anvendelse på disse to landes aftaler om gensidig retshjælp med de medlemsstater, for hvilke protokollen allerede er trådt i kraft. Det bør dog bemærkes, at der ikke er fastsat bestemmelser om foreløbig anvendelse for Islands og Norges vedkommende.

Stk. 2 vedrører den situation, hvor protokollen træder i kraft i en medlemsstat på et tidspunkt, hvor de bestemmelser, der er omhandlet i artikel 8 i protokollen, allerede er trådt i kraft i Island og/eller Norge. Stk. 3 fastsætter, at artikel 8 først bliver bindende for Island og Norge, når de bestemmelser, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, i 2000-konventionen er trådt i kraft over for disse lande. Stk. 4 sikrer, at bestemmelserne i artikel 8 senest træder i kraft i Island og/eller Norge, når de er trådt i kraft i de 15 stater, der var medlem af Den Europæiske Union, da protokollen blev vedtaget.

Artikel 17: Depositær

I denne artikel fastsættes det, at generalsekretæren for Rådet er depositær for protokollen. Generalsekretæren underretter medlemsstaterne om enhver notifikation fra medlemsstaterne vedrørende protokollen. De pågældende notifikationer skal offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, og det samme gælder relevante oplysninger om vedtagelser og tiltrædelser samt erklæringer og forbehold.